

ONA TILI O'QITISH METODIKASI FANINING METODOLOGIK VA ILMIY ASOSLARI

Zakirova Maqsuda Atayevna

UrDU akademik litseyi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ona tilini o'qitishning metodologik va ilmiy asoslari, samarali til ta'limini yaratishda tadqiqot va pedagogikaning muhim roli, tilshunoslik nazariyalari, kognitiv rivojlanish asoslari va tadqiqotga asoslangan amaliyotlar, qo'llab-quvvatlovchi va qiziqarli o'quv muhitida ona tiliga muhabbatni kuchaytirish muhimligi haqida to'liq bayon qilingan.

Kalit so'zlar: ona tili, o'qitish metodikasi, metodologiya, ilmiy asoslar, asosiy tamoyillar, kognitiv rivojlanish, qiziqarli o'quv muhiti.

Kirish:

Ma'lumki, ona tili o'qitish metodikasining metodologik asosi borliqni bilish nazariyasi hisoblanadi. Bu fanning asosiy vazifasi o'quvchilarning o'zbek tili lug'at boyligini yanada to'liq o'zlashtirib olishlarini ta'minlashdir. Binobarin, jamiyatda til insonlar orasidagi aloqaning zaruriy vositasidir. Tilning aloqa vositasi sifatidagi ahamiyati uzluksiz ortib boradi. Til borliqni oqilona, mantiqiy bilish vositasidir. Til birliklari orqaligina bilish jarayonida umumlashtirish, tushunchani muhokama va xulosa bilan bog'lash amalga oshiriladi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Badiiy adabiyot ta'lim bosqichlarida ham san'atning bir turi, ham o'quv predmeti sifatida o'rganiladi. Shunga ko'ra o'quvchilarga adabiyot fanining so'z san'ati sifatida o'ziga xosliklari, uning yashash tarzi, paydo bo'lish shakllari, takomillanish qonuniyatlari ularning yosh xususiyatlarini e'tiborga olgan holda o'rgatiladi. Yoshlikdan kitobga bo'lgan munosabatni ijobiy rivojlantirishda maktabgacha bolalar kitobxonligi badiiy adabiyotdagi muhim mohiyat va mazmunni, ularda aks etgan nafosatni his qilishga alohida urg'u beriladi.

Til va nutq tafakkur bilan uzviy bog'liqdir. Tilni egallash va nutq o'stirish bilan o'quvchining fikrlash qobiliyati ham birgalikda o'sib boradi. Maktabning vazifasi tilni insonlar o'rtasidagi munosabatning shakllangan nozik quroliga aylantirish sanaladi. Ta'lim sohasidagi davlat siyosati kishini intellektual va ma'naviy-axloqiy tomondan tarbiyalash bilan uzviy bog'liq bo'lgan uzluksiz ta'lim tizimi yordamida har tomonlama barkamol shaxsni rivojlantirishni nazarda tutadi.

Natijalar:

Ona tili o'qitish metodikasi fani ham ta'lim jarayonini tashkil qilish shakllarini va usullarini ishlab chiqishda yuqoridagi maqsadlar yordamida faoliyat yuritadi. Milliy dasturda ta'kidlanganidek, bu o'quvchilarga ta'limning yangicha tizimini va mohiyatini rivojlantirish uchun quyidagilar kerak: o'quvchilarning qobiliyatlari va imkoniyatlariga

muvofiq tarzda ta'limga tabaqalashtirilgan yondashuvni joriy qilish; ta'lim berishning ilg'or pedagogik texnologiyalarini, zamonaviy o'quv-uslubiy majmualarini yaratish va o'quv-tarbiya jarayonini didaktik tomondan ta'minlash va boshqalar.

Muhokama:

Milliy dasturda ta'lim tizimining yaxlit axborot joylashuvini vujudga keltirish bo'yicha ta'kidlangan ko'rsatmalar, uzluksiz ta'limni ta'minlash to'g'risidagi islohotlarni amaliyotga tatbiq qilish o'quvchilarga ona tili o'qitish metodikasi oldida turgan jiddiy vazifalardan sanaladi. Ona tili o'qitish metodikasi psixologiya va pedagogika axborotlariga ham tayanadi. Metodikaning muammolarini hal qilishda pedagogik ilmlar ham yordam beradi. Shuning uchun ham psixologiya va pedagogika fanlari metodikaning metodologik asosi sanaladi. Pedagogik psixologiya insonga ta'lim va tarbiya berishning psixologik qonuniyatlarini o'rganishni o'z predmeti deb biladi. U o'quvchilarda tafakkurning rivojlanishini tadqiq etadi, aqliy faoliyat usullari va ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Xulosa:

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, ona tilini o'qitish fani oddiy nazariy asoslar to'plami emas, balki bizni samarali va qiziqarli o'rganish tajribasini yaratishga yo'naltiradigan dinamik va takomillashayotgan sohadir. Ta'limni tadqiqotga asoslangan amaliyotga asoslash va o'qitish usullarini individual ehtiyojlarga moslashtirish yordamida o'qituvchilar tilga bo'lgan muhabbatni uyg'otishi va o'quvchilarga ishonchli va malakali muloqotchilar bo'lishga yordam berishi mumkin. Ona tilini o'rgatish fanini o'zlashtirib, o'quvchilarni o'z ona tilida ravon muloqotchi, o'ziga ishongan shaxslar va o'z jamoalarining faol a'zolari bo'lishlari mumkin. Samarali til ta'limi sari sayohat davom etmoqda, lekin birgalikda ishlash va tadqiqot va innovatsiyalar kuchini qamrab olish yordamida hamma o'quvchilar til kuchi orqali rivojlanish imkoniyatiga ega bo'lgan kelajakni yaratishlari mumkin.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Karima Qosimova, Safo Matchonov, Xolida G'ulomova, Sharofat Yo'ldosheva, Sharoljon Sariyev, Ona tili o'qitish metodikasi. Toshkent «NOSIR» nashriyoti. 2009
2. Jo'rayeva Nasiba. Boshlang'ich sinflarida ona tili o'qitish metodikasining dolzarb masalalari. Academic research in educational sciences - 2021.
3. A. G'ulomov. Ona tili o'qitish prinsiplari va metodlari. - T.: „O'qituvchi“, 1992.
4. Yunusov Q. Ona tili o'qitish metodikasi. Ma'ruza matnlari. –Andijon, 2004.